Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

NR. 1 - 1985
34. ÅRGANG
Løssalg Kr. 5,–

Slik kom Quisling's arkiv til politiet

«FOLK OG LAND» OFFENTLIGGJØR RAPPORTENE

Det er ingen tvil om at Vidkun Quisling hadde tatt alle forholdsregler til at hans privatarkiv kunne overleveres uskadd for historisk oppbevaring etter kapitulasjonen.

Det gikk annerledes.

Da Vidkun Quisling under saken mot ham ville ha papirene fremlagt, var *alle* papirer som talte til hans fordel gjort usynlige.

Saken ble allikevel fremmet, og aktor ga tydelig uttrykk for at Vidkun Quisling selv hadde fjernet dem.

Mens saken pågikk søkte de som visste at privatarkivet var levert politimester Heinrich Meyer på hovedpolitistasjonen i Møllergaten 19 i Oslo å få gjort oppmerksom på dette.

Men ble ikke hørt, og de*måtte* ikke høres.

Norges største rettssvindel var satt i scene: Vidkun Quisling's liv skulle tas og alt som kunne tale til hans fordel ble underslått.

– – –

FOLK OG LAND har skaffet frem rapportene som forteller om arkivets avsendelse fra Gimle 9. mai 1945 og leveringen til høyeste politimyndighet, konstituert politimester Heinrich Meyer.

ERKLÆRING:

Etterat Vidkun Quisling hadde forlatt Gimle om morgenen ca. kl. 6.30 den 9 mai 1945, fikk vi som tjenestegjorde der ute ingen beskjed om hvorledes vi skulle forholde oss.

Utpå formiddagen telefonerte vi derfor til politiet i Møllergaten 19 og ba om forholdsordre. Vedkommende vi talte med ønsket å konferere med andre herom og lovet å ringe til Gimle igjen. Noe senere ble det ringt fra kriminalpolitiet; jeg redegjorde da for hvilke forholdsregler vi hadde truffet for at det ikke skulle komme til uheldige episoder. Sivilvakten, Førergarden og alle militære var sendt hjem, ordenspolitiets våpen var samlet inn, men denne avdeling var fortsatt i uniform og på sine poster *innen* Gimle-området o.s.v. Det ble avtalt at det skulle komme til Gimle en politifullmektig med folk, og disse skulle ringe opp fra vaktstuen og be om å få tale med meg.

Ca. kl. 13.00 kom folkene fra kriminalpolitiet. Vi var disse behjelpelig med en husundersøkelse og det ble i telefonen avtalt med kriminalpolitiets sjef at vi som nå var på Gimle fortsatt skulle oppholde oss der. Etter vårt ønske fikk vi først et lag, senere en tropp og tilslutt et kompani av Heimestyrkene til vakthold. Sammen med lederen satte ut postene og avtalte alarmer m.v. Ordenspolitiets folk som inntil da hadde tjenestegjort på Gimle ble så sendt bort.

Når det fra vår side ble bett om å få Heimestyrkenes folk til vakthold, var det fordi vi næret frykt for at det kunne komme til tumulter. Det var mange mennesker på Bygdøy da, kvelden før var det brendt bål i gatene, og det var roping og sang, også like ved gjerdet, og ved innkjørselen sto det stadig fullt av folk. Heimestyrkenes folk ble også derfor postert med henblikk på vakthold utad.

På grund av den uklare og ytterst spendte situasjon var vi om morgenen og formiddagen engstelige for at uansvarlige elementer kunne trenge inn i bygningen. Derfor ble dokumenter, som vi antok ville ha senere verdi, brakt bort. Dette var ved 9 – 10 tiden om morgenen.

Det ble først søkt etter Vidkun Quislings manuskript til «Universismen». Manuskriptet ble funnet i en reol i Vidkun Quislings arbeidsværelse og sendt til høyesterettsadvokat Chr.L. Jensen, som natten før var benyttet som kontaktmann til Heimefronten og som nå var konstituert som fylkesmann i Oslo og Akershus. Den som skulle bringe dette manuskript til ham var fru Aa . . ., som hadde beskjed om at hun skulle levere manuskriptet til høyest mulig politioffiser, hvis hun ble arrestert på veien. Fru R.L. sendte med et brev hvor hun ba om at han måtte oppbevare det inntil videre. Herr høyesterettsadvokat Chr. L. Jensen er hennes onkel.

Under letingen var diverse dokumenter fra jernskapet i påkledningsværelset lagt frem på et bord. De fleste av disse, samt dokumenter som ble hentet fra biblioteket og Vidkun Quislings arbeidsværelse ble så pakket ned i tre dokumentmapper. S.Aa., K.W. og N.Aa. fikk beskjed om å bringe dokumentene til Møllergaten 19 og avlevere dem der til den tilstedeværende høyeste politiembetsmann. Hvis de på veien skulle bli anholdt eller liknende skulle de gjøre alt for personlig å følge dokumentene så langt som mulig. Da adskillige mennesker var samlet ved hovedporten, skulle de tre forlate området så ubemerket som mulig gjennom andre porter. Hvordan det gikk videre med disse tre fikk vi ikke vite, men vi antok at de var kommet frem til Møllergaten 19. og der arrestert.

Den 14 mai anmodet jeg sjefen for Heimestyrkenes vaktstyrke om å foranledige, at vi mannlige som

(Forts. side 7)

Cand. Jur. Roald Astrup Nielsen, Buenos Aires:

«DØDSKYSSET»

En av dagene i slutten av august sto det å lese her i Argentina, og i verdenspressen forøvrig, en melding fra Oslo (utenkildeangivelse) som fikk mange med meg til å spørre om man nå var blitt splitter pine gal i Norge. I korte trekk ble det kunngjort:

VIKTIGE HISTORISKE DOKUMENTER FRA QUISLINGS ARKIV FUNNET PÅ SØPPELHAUG OG SELGES TIL HØYSTBYDENDE. PAPIRENE GARANTERES EKTE AV NORSKE HISTORIKERE. HENVENDELSE TIL JOURNALIST HANS FREDRIK DAHL, DAGBLADET, OSLO.

Samtidig får man en smakebit på delikatessene: Et brev fra Himmler – sies det – «avslører at han (Quisling) hadde kontakt på basis av gjensidig samarbeide så tidlig som i 1933».

Altså en støvende forretning! Førsteklasses varer, gratis avertering over hele verden og ingen kommisjon til antikvariatene! *Direkte salg til høystbydende!* Alle her på bjerget var skjønt enige om at dette luktet svidd lange veier. Bekreftelsen på at noe var galt fatt lot heller ikke vente på seg, men jeg bladde og bladde i alle avisutklippene fra Norge uten å finne det jeg søkte etter. Journalistene forsøkte å overgå hverandre med stadig nye senasasjoner og veltet seg som henrykte bikkjer i all skitten som virvlet opp, men ikke en sa fra om den moralske siden av saken. Kanskje var «Adresseavisen» inne på tanken, og i spalten «SANT Å SI» i «Nasjonen» er der en kort kommentar om de «eiendommelige forhold» som avsløres. Men det som volder bekymring hos kommentaristen er advokatene Sverdrup Thygesons og Syses metoder og det «skremmende» i at Quisling under rettsaken – takket være Sverdrup Thygeson – var forhindret fra å legge frem papirer fra sitt eget arkiv. – selvfølgelig «en meget lei flekk på vårt nasjonale skjold». Men det var også en gyselig flekk den som historiker og kulturredaktør Dahl satte på vårt nasjonale skjold med den mer enn eiendommelige internasjonale pressemeldingen.

En analyse av det som er publisert om hver enkelt av de innblandnete gav meg følgende resultat:

Avdøde H.R. ADVOKAT SVERDRUP THYGESON, bestyrer av Quislings bo:

– Unnlatelse av å legge frem dokumentene i boets besittelse under rettssaken mot Quisling.

– Unnlatelse av å overlevere dokumentene til rette vedkommende ved boets avslutning i 50-årene.

KARAKTERISTIKK: **Alvorlige uregelmessigheter som bobestyrer.**

ADVOKAT HOS SYSE, svigersønn av førnevnte og nåværende innehaver av advokatforretningen:

– Salg (eller bytte) av boets eiendeler. Forsøk på salg av Quislings uniform, utbudt for kr. 2 000.-

KARAKTERISTIKK: **Underslag.**

SJÅFØR JOHN HVEEM som tilvendte seg dokumentene fra Sverdrup Thygesons arkiv.

Karakteristikk: **Tyveri.**

Kulturredaktør Hans Fredrik Dahl: Den 44 år gamle historieforskeren innrømmer at han ukritisk aksepterte historien om funnet på bosshaugen (på et tidspunkt da finneren – idag 37 – enda ikke var begynt på barnehagen), videre utnytter han dokumentene (i vinnings hensikt) ved offentliggjørelse i sensasjonspressen og utbyr dem til salgs i en pressemelding sendt ut over hele verden.

Folk er dømt for HELERI på et svakere grunnlag enn dette.

Det står enda tilbake å få rede på hvor meget tyven Hveem og hans medarbeidere, Dahl og «Dagbladet» har tjent på Hveems straffbare forhold.

Men ikke nok med dette:

I henhold til Dahl er brevet fra Himmler til Quisling *det største enkeltfunn* i Quisling-arkivet. Brevet var kjent allerede i 50-årene, men *med denne attesten får originalen naturligvis en enestående antikvarisk verdi.*

«I brevet takker Reichsführer-SS for henvendelsen fra Quisling»,sier historikeren Dahl.

Direkte usannhet. – Himmler sier kun at han har fått Quislings adresse fra en mellommann.

Historieforskeren går så tilbake i historien:

«Dersom brevet var blitt kjent dengang (d.v.s. da Quisling var statsråd) ville det antakelig ført til regjeringskrise».

Tøv. – Begynnerbøkene i historie kan bekrefte at Himmler ved årsskiftet 1932/33 – før Hitler ble Rikskansler – spilte en beskjeden politisk rolle.

Men så stikker journalistens hestehov frem:

«I urette hender ville brevet fra Himmler med andre ord vært rene dødskysset.»

Tenk hva et dødskyss fra selveste Himmler ville innbringe på det internasjonale antikvitetsmarkedet!

Det er utrolig at historikeren Dahl, som utgir seg for å være spesialist i N.S.'s historie, ikke har visst at brevet av andre forskere var lagt til side som historisk betydningsløst. Fantastisk at en kulturredaktør *forvrenger innholdet av brevet* og deretter dekker seg under manglende tyskkunnskaper! Uforståelig at en norsk akademiker ikke *offtentlig erkjenner en slik fundamental feil og dementerer opplysningen på samme måte som den ble offentliggjort.*

Forklaringen er nok at «Verdens Gang» i mellomtiden avslørte tyveriet og hele affæren ble en skjønn drøm for tyven og hans medarbeidere, – bortsett fra det de *allerede hadde tjent* på sensasjonsartiklene.

Men overraskelsene tar ikke slutt:

I «Dagbladet» for 7/9 finner man kjempeoverskriften:

VI ER «TOM» (tyven) TAKK SKYLDIG

Uttalelsen er gitt over et foto 22 x 20 cm. av en smilende «nestor i norsk historieforskning», *Jens Arup Seip,* samtidig som «nestoren» med bevingete ord trykker tyvens medarbeider, Dahl, til sitt bryst.

Sant nok at tyveriet ledet til at dokumentene – stukket bort av Quislings bobestyrer – kom for dagen, men det gjør ikke tyven eller hans moral – å gjøre seg rik ved salg av papirene – mer anerkjennelsesverdig. *Den som virkelig skulle vært hedret er journalisten i «Verdens Gang» som avslørte skandalen* og dermed sikret at dokumentene havnet der de skulle.

– – –

Hva er da grunnen til at affæren ikke er blitt bedømt som det den virkelig er for alle som har en snev av anstendighetsfølelse i behold?

– Er moralen i Norge blitt fullstendig sløvet?

– Er det for risikabelt å si sannnnheten i slike saker?

– Er Dahl et av de hellige dyr som ikke må røres? Eller går han skuddfri fordi han som kameleonen tilpasser fargen sin etter omgivelsene?

Meldingen til verdenspessen i august sier at funnet er uvurderlig fordi det «viser hva som gjorde Quisling til den mest hatete mann i landets historie».

Få dager etter uttaler Dahl at hadde dokumentene kommet fram og blitt brukt under rettssaken mot ham, *«tror jeg bestemt at de fleste ville fått et annet syn på personen Vidkun Quisling».*

Guden Janus hadde også to ansikter, et frastøtende, det annet vennlig . . .

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

POLITIKK OG POLEMIKK:

Quisling-papirene

I billedbladet «NÅ» skriver Knut M. Hansson:
De forsvundne og nå i puljer oppdukkende Quisling-dokumentene avslører eiendommelige forhold. Først går kulturredaktøren i Dagbladet på limpinnen og tror på at en mann fant dem som avfall i 50-årene. Et raskt regnestykke viser at finneren da må ha vært 3, kanskje 5 år gammel. En fremmelig yngling.

I midlertid er sannheten – mens dette skrives i alle fall – at mannen fjerne dem. Begge disse karene var ansatt i et rengjøringsfirma. De hadde ordre om å rydde den aktuelle kjeller. Ingen gjorde krav på noe – skrotet skulle kastes.

I midlertid rykker det selskapet ut som ansatte de to, og forteller at de aldeles ikke hadde beskjed om å rydde/tømme denne kjelleren. Hva hadde de da der å gjøre? Har en person vært dum nok til å begynne med en løgn, må vedkommende finne seg i at det blir stillet spørsmålstegn ved andre ting han senere forteller.

Men vi er ikke ved veis ende ennå. En advokat som er gift med datteren til den advokaten som i sin tid bestyrte det boet Quisling-papirene tilhørte, har også hatt Quisling-etterlatenskaper. Noe av dette har han *solgt*. En advokat selger papirer hans firma har ansvaret for? – I all verden, rabler det for journalistene, for advokaten eller for en stakkars leser som går surr i alle disse motstridende og mildt sagt merkelige opplysningene?

Og sneballen ruller videre. Ytterligere en person – en politimann – melder at han også har dokumenter fra Quislings arkiv. Oppriktig talt, for en utenforstående begynner det å dufte ubehagelig v denne saken. Eller disse sakene. Hva er egentlig foregått med det som ble beslaglag hos Vidkun Quisling? Hvordan skal man oppfatte de bakenforliggende motiver hos et menneske som sikrer seg private papirer i 1967 og så 17 år senere gjør krav på eiendomsretten og vil ha betaling for dem?

Vel. Kanskje får vi en dag forklaringen. Man har nå en sterk fornemmelse av At kortene fremedeles ikke er lagt på bordet. Ikke alle . . .

Det som virkelig er alvorlig og skremmende bakom alt dette, er antydningen om at Quisling ikke fikk papirer fra eget arkiv som han ba om under rettssaken etter krigen. Det stod om hans liv. Har noen gjort seg skyldig i et underslag overfor en som var tiltalt for landsforræderi? Er det sant, har vi en meget lei flekk på vårt nasjonale skjold.

SEIERHERRENS JUSTIS

Sønn til «krigshelten» Max Manus var lite begeistret for Idar Aarheims intervju med Arne Dørumsgaard i «Morgenbladet», der trakasseriene mot Kirsten Flagstad kom skikkelig frem i lyset.

I en polemikk mellom de to, kom «juniorhelten» med et språk vi foretrekker å forbigå i stillhet, mens vi drar frem et utsnitt fra innlegget av Idar Aarheim. («Morgenbl.» 19/10-84)

Da freden brøt løs, kom ufreden til flere enn ekteparet Flagstad/Johansen. Kanskje kunne man ha trodd at *seierherrene* som var så *opptatt av sin egen perfekte humanitet,* hadde vist nasjonalt storsinn nok til å nøye seg med avstraffelsen av torturister og andre som hadde plaget sine medmennesker. Noe annet skjedde. Nesten *hundre tusen nordmenn ble offentlig mistenkt for «landssvik».*

Tar vi med familier og andre pårørende, ble minst *en halv million mennesker (av en befolkning på noe over tre)* berørt. Dertil forekom korporlige overgrep mot kvinner som hadde hatt ett eller flere forhold til tyskere eller NS-folk, eller var mistenkt for dette. *Tusener av nordmenn ble dømt efter prinsipper som er fremmede i sivilisert rettspraksis: Kollektiv skyld* og *tilbakevirkende forordninger.* Det ble innesperring, tap av borgerlige rettigheter for mange samt inndragninger av en mengde større og mindre formuer. *Tusener mistet sine stillinger* og jobber, *familier sitt eksistensgrunnlag.* Det ble en *glanstid for jurister* med *«haud»* slik den danske forfatter Thorkild Hansen så treffende sier i «Prosessen mot Hamsun». *Forretningsvirksomhet, gårder og landeiendommer ble inndratt fra «landssvikerne»* og senere *overført «på meget gunstige vilkår» til «gode nordmenn».* Max Mikkel Manus som selv ikke nettopp er oppvokst på efterkrigstidens skyggeside, burde ikke være uvitende om dette og derfor trå litt varlig. Eller tror han også dette er ondsinnet sladder og bortglemte «SE & HØR»-anekdoter? Man skulle nu ta seg tid til å *lese den ubestikkelige høyesterettsadvokat Albert Wiesners bok «Seierherrens justis».*

HVA VI IKKE VISSTE

Tysktrafiken,
Eric Bjørklund
Åkeriforlaget

Denne boken forteller om 300 unge, svenske lastebilsjåfører som fraktet svensk utstyr til fronten i Finland. Her lå tyske avdelinger i kamp mot Sovjet. I en temperatur på rundt 50 grader dro transportene frem til tyskere i frontlinjen.

Det var i 1941 til 42 at disse 150 lastebilene med sine unge svenske sjåfører dro rett inn i krigssonen. Vanligvis var det trebrakker av svensk opprinnelse som var lasten, men fra tid til annen proviant, ammunisjon, høy til hestene og sanitetsutstyr.

Det fortelles at Føreren, Adolf Hitler, sto bak dette kravet om leveranser og transport av krigsviktig utstyr for Finlandsarmeen. Merkverdig nok kom samtlige sjåfører fra jobben med livet i behold. Det var ikke til å unngå at de fikk oppleve mangt og meget som gjorde et sterkt inntrykk på dem. Russiske krigsfanger losset og lastet bilene. De ble, som vanlig var, ytterst brutalt behandlet av de tyske vaktene, som gjerne var beruset mens de banket løs på sine krigsfanger.

Et sjeldent rikholdig illustrasjonsmateriale, karter, fortos og navnelister over sjåførene, dokumenterer denne lite tiltalande side av Sveriges krig. Jeg er overbevist om at presset fra tyskerne tellet mer enn den profitten som svenske firmaer håvet inn i krigssonen. De kilder som forfatteren har brukt, har vært hemmeligstemplet til det siste. Direkte smigrende lesning for svenskene er dette ikke. Tysktrafikken fant sted i den tidsepoken som finnene selv kalte for fortsettelseskriget, perioden etter at vinterkrigen og forsvarskrigen mot Sovjet var avsluttet.

(Forsvarets Forum, 22/84)

Med det kjennskap vi har til tysk disiplin, tør vi hevde at tyske soldater ikke «**banket løs på sine krigsfanger**». *Det var uhyre strenge straffer for slikt. Å opptre beruset under tjenesten, kunne således medføre krigsrett for soldater ved fronten.*

Red.

Svensk stjernejournalist engasjerer seg i justismordet på Espen Lund

Han er nettopp utpekt til Sveriges viktigste opinionsdanner – langt viktigere enn Olof Palme og Carola Hæggkvist. Nå kaster muskeljournalisten Jan Guillou (40) en brannfakkel inn i norsk samfunnsdebatt ved å engasjere seg for den drapsdømte Espen Lund.

– Man skal være pokker så sikker når man dømmer en 19 år gammel gutt til 18 års fengsel. Etter å ha satt meg grundig inn i Hadelandsaken, tviler jeg sterkt på at Espen Lund er skyldig i medvirkning til overlagt drap på Fritjof Nomé og Fred Karlson, sier Guillou.

Overklassegutten fra Stockholm pleier å vinne de dueller han kaster seg inn i. I mer enn et tips har denne stålmannen av en journalist nedlagt makthavere med sin skrivemaskin. Han har fått byråkrater og topp-politikere til å sjonglere med dementier og bekreftelser etter som han har presset dem fra hjørne til hjørne.

I SLUTTEN av neste uke inntar han Oslo backet opp av et TV. team. Den muskuløse svensken (tidligere eliteidrettsmann i blant annet svømming) vil kaste nytt lys over Hadeland-saken og dommen over Espen Lund.

– Espen Lund fikk ingen fair behandling i retten. Deler av norske massemedia – med Klassekampen i spissen – fikk satt et feilaktig nazi-stempel på Espen Lund. Det finnes ikke noe verre stempel å få på seg overfor en norsk domstol. Espen Lund var ingen leder for noen nynazistisk organisasjon eller armé. Han var sjanseløs overfor juryen, sier Guillou.

Materialet han får festet på filmrullene i Oslo, vil bli kjørt i programmet Rekord-Magazinet utpå nyåret.

– I beste fall får vi fram så mye ny informasjon at Espen Lund-saken vil bli tatt opp til fornyet behandling. I verste fall får vi detaljbelyst en ytterst interessant rettssak, sier Jan Guillou.

SVENSK journalistikks Muhammad Ali hater å tape. Onde tunger vil ha det til at det bare har skjedd én gang– i håndbak under et lystig lag. Guillou forlot straks festen uten et ord.

(Morten Aasbø i «VG», 8/12-84)

Averter i FOLK OG LAND

En kvinne som vet hva hun vil

Jeg ser på Stortingsvalget 1985 som et skjebnevalg. Nå eller aldri vil jeg gå ut med følgende opprop: FJERN LANDSSVIKSTEMPLET – VI VAR INGEN LANDSSVIKERE– MEN DE SOM DØMTE OSS VAR RETTSSVIKERE.

Hvis jeg ikke tar feil så var det *Brochmann som første gang brukte ordet RETTSSVIK om landssvikoppgjøret.*

Hvis det finnes noen som vil hjelpe meg så er jeg takknemlig. Oppropet burde jo være landsomfattende og dette forutsetter folk som vil arbeide med valget, i alle fylker. – Men *får jeg ikke hjelp, så skal jeg klare det alene,* nøyaktig *slik som jeg tidligere har kjempet alene mot urett og løgn.*

Interesserte kan skrive til meg under følgende adresse: *Vera Grønlund, postboks 6882, St. Olavs plass, 0130– Oslo 1.*

Vennlig hilsen fra Vera
(Klippet fra «Samfunnsliv»)

Nordmannen i Indisk nærbilde

Nordmannen er den sanne Barmhjertige Samaritan. Han er internasjonalist og Verdens Velgjører. Hjemme i Norge har han ikke tid til å stanse og hjelpe en gammel dame som ligger med brukket ben på gaten, men han er mer enn villig til å reise jorden rundt, til Syd-Amerika eller Midt-Østen, for på stedet å rekke en hjelpende hånd til mennesker som trues av diktatur eller høyre-regimer. Han er passiv tilskuer når en gjeng ung-pøbel slår en fyllik helseløs på T-banen, men han trosser gjerne snestormen for, med et spebarn i armene, å gå i protesttog under plakater om den eller den ut av ditt eller datt. En samaritan på jakt etter avisoverskrifter.

Manmohan Dhall
(«Farmand» nr. 49, 10/12-83)

DEN LILLE PROSENTEN

HAR VI for få gode minner, for få gledesstunder og for få lystelige øyeblikk i livet?

Sånt skal man visst ikke efterlyse.

Det vi skal efterlyse er negativene, der de lyse partiene er mørke og forøvrig – bakvendt. Det vi skal spørre etter er tøffere virkemidler, sterkere skildringer av vold og brutalitet. *Nyhetene skal dryppe av blod og tårer,* og kulturytringene skal strutte av partikulære trosbekjennesler.

(Forts. side 7)

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

FOLK og LAND
UAVHENGIG AVIS

Redaktører:
KÅRE HAUGERUD KJELL B. SCHREINER
Ansv.
Forretningsfører:
H. SCHAANNING

Postadresse: Boks 924 Sentrum, 0104 Oslo 1.
Kontortider: Enerhaugsplassen 4, Oslo;
mandag kl. 17–20, tirsdag kl. 10–14 og onsdag kl. 17–20.
Telefon: (02) 19 06 71 – (Telefonsvarer).
Redaktørene treffes etter avtale.
– – –
Abonnement: Pr. år kr. 80,- (i omslag kr. 100,-). Utlandet + kr. 10,-.
Giro: Post 5 16 45 04. Bank 6063.05.01248
Abonnementet (10 nummer i året) løper til det oppsies skriftlig.
Annonser forskuddsbetales med kr. 1,- + m.v.a. pr.spaltem.m. Minstepris kr. 50,-.
Utgiver: A/S HISTORISK FORLAG.
Trykk: Viking Boktrykkeri A/S.

ET OFFER

Alt tyder på at FOLK OG LAND får rett i antakelsen om at «de små vil bli hengt, og de store slippe fri» i sakene om tyverlene og underslagene av Quislingarkivene og av verdigjenstander fra Quislingboet.

Nå har statsadvokaten i Eidsivating tiltalt lensmannsbetjent Thor Engebretsen for tyveri av deler fra NS' partiarkiv, som politiet hadde plassert i kjelleren under Hamar Folkebibliotek.

I tiltalen er tatt med forbehold om å fradømme den unge mannen stillingen sin ved Våler lensmannskontor.

Tiltalen mot lensmannsbetjenten har vakt oppsikt blant alle som har fulgt pressens dekning av skandalene omkring et annet, atskillig viktigere og mer betydningsfullt arkiv, nemlig det som var gjemt i Slottsgate 3 i Oslo, og «funnet på en søppelhaug» av John Hveem.

Her dreier det seg ikke BARE om underslag, tyverier og helerier, men også om forhold som kan lede frem til oppklaring av Norges største rettssvindel gjennom tidene. Vi tenker på Quislingsaken i 1945, der Vidkun Quislings forsvarspapirer beleilig «forsvant» før rettssaken tok til. Folk spør nå hvorfor det ikke også er tatt et INITIATIV mot de personer som er implisert i DISSE affærer.

FOLK OG LAND har forlengst bedt om granskning av myndighetenes behandling av Quislingboet og av Quislings privatarkiv i tiden etter 1945.

«Verdens Gang» har også bedt om granskning.

I stedet går man altså bort og tiltaler en «småfisk», som passer godt inn i en situasjon, der man trenger et offer for å kunne avlede oppmerksomheten fra «storfiskene».

Dagbladet seg selv lik

Den 31. desember hadde «Dagbladet» en nyttårsoversikt over store begivenheter i 1984.

Det var naturlig at funnet av Vidkun Quislings privatarkiv i Nedre Slottsgate kom frem her.

I omtalen av saken presiserte bladet at dokumentenes innhold var langt viktigere, enn hvordan de kom frem i lyset.

– – –

Ja, under normale omstendigheter.

– – –

Men ikke i en sak hvor våre rettsinstanser kan mistenkes for å ha underslått forsvarspapirene til en tiltalt, der det gjalt liv eller død, og hvor en granskning av arkivets vandring fra maidagene 1945, frem til idag, kan avdekke de skyldige.

– – –

I nyttårsoversikten gjentok «Dagbladet» også løgnen om det nå så verdensberømte «Himmlerbrev».

Finnes det da ingen ansvarlige i avisens redaksjon, som kan skrike ut mot all denne uredelighet?

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie
Kontortid: Mandag kl. 17–20, tirsdag kl. 10–14, onsdag kl. 17–20.
Postadresse: POSTBOKS 924 SENTRUM, 0104 OSLO 1.
Kontoradresse: ENERHAUGSPLASSEN 4, OSLO. TLF.: (02) 19 06 71.

KRAFTPATRIOTEN I BYEN MELLOM DE SYV FJELL

Av KÅRE VOIE, 5000 Bergen

Det er alltid to parter i et folk:

1. *Den som føler fedrelandet som en rot i sinnet og gjerne vil gi det vern og vekst.*
2. *Den som bekymrer seg lite om vernet og veksten, men gjerne spiser frukten.*

Under okkupasjonen var part*en* delt i to forskjellige krefter som trakk hver sin veg, men deres mål hadde i hvertfall *en* fellesnevner: Dette å ivareta hva de mente var til gagn for landet.

Den *annen* part sto passive. Den hadde hverken energi, mot, lyst eller interesser til å følge noen av sidene. Bare den hadde sin lørdagskos og noen patriotiske samvær, så hadde den en tilværelse som fylte den med stor selvfølelse og glede. Aldri har vår historie oppvist en så behagelig, billig og lukrativ patriotisme.

Da avgjørelsen falt, åt den villig av saftens frukter, så saften rant dem om munnen.

Det var denne part som vant landet, og som senere hen har skapt og utviklet det i sin ånd, eller mangel på sådan, – mens den så fullstendig «glemte» og overså *kjemperne*, de på Walchern og andre fronter. For ikke å snakke om sjøfolkene.

Odd *Strand*, redaksjonssekretær i «Bergens Tidende», hører så absolutt til den siste part, der han gjorde svært så lite av seg på Vestlandet under okkupasjonen. Det er derfor typisk at han i alle år *etterpå* har måttet inngi leserne med sin «kraftpatriotisme», bygget på sterke komplekser.

Å sette en slik mann til å skrive anmeldelser av bøker om krig og okkupasjon, eller om det som fulgte i etterfølgende år, er derfor en hån mot *alle* som *kjempet*, uansett side.

Dette gjelder også anmeldelsen av Astrup Nielsens bok : *«Eventyret om Solbris»*, som er kommet *på spansk* og også *på engelsk*, mer deltajert og omfattende enn den norske utgave som kom i 1953.

Det som i «Bergens Tidende» lørdag 5. januar iår skulle ha vært en redelig anmeldelse av boken, er fra Odd Strands hånd istedet blitt en sammenheng av grove angrep mot bokens forfatter, og noen henvisninger til *tyske* dødsleirer, som vi ikke kan begripe har noe med boken å gjøre.

Selve sjømannsdåden foretatt med plimsol-m/b «Solbris» i 1947 fra Bergen til Brasil/Buenos Aires (forfulgt av norske krigsskip og militærfly) er derimot «glemt» i anmeldelsen.

Her ville en av utefrontens kjempere ha gjort bedre jobb enn hva Odd Strand har gjort. Vi tenker på Blindheim, Lindstrøm og likesinnede, eller på en av krigsseilerne under siste verdenskrig. Folk som har mot til å verdsette en fremragende bragd, om den enn er utført av motstandere.

En heimføing som ikke vet hva dåd er, som aldri har opplevet kampen, har ikke selv forutsetninger for å anmelde en bok så full av mot, handlekraft og dertil eventyrets humor.

La oss lese noe av Odd Strands anmeldelse i «Bergens Tidende:

Historien om «Solbris»-rømlingene er blitt bok i Argentina, ført i pennen av en av de fremste nazistene i Bergen under krigen, Roald Astrup Nielsen. Boken kom ut på spansk i 1963, og nå foreligger den også i en engelsk utgave fra et trykkeri i Buenos Aires.

Som man måtte vente, der har forfatteren nyttet anledningen til å sause sin beretning med serier av falske påstander og åpenbare fortielser om forholdene i Norge under og etter krigen. Man får vite at han var en lovende jurist i Bergen før krigen, men intet om hans innsats i NS og hvorfor han ble fengslet da freden kom. Heller ikke merittene til de ti andre om bord i «Solbris» blir fortalt, bortsett fra at Sophus Kahrs blir presentert som bl.a. kaptein for et norsk skiløperkompani på Østfronten. Ikke et ord blir det fortalt hvordan de elleve nazistene hadde forbrutt seg mot det norske samfunn i løpet av de fem krigsårene og hvilke straffer de sonte da de rømte fra Espeland og Bergen i juli 1947 for å slå seg ned i Argentina.

Hensikten med boken har tydelig nok vært å fremstille «Solbris»-flukten som en heltegjerning, og beskrivelsen av selve den lange reisen, som kom til å strekke seg over nesten et år, tar det meste av sidetallet. Flukten fra Espeland og planleggingen av den er også viet bred plass sammen med en søt og overraskende kjærlighetshistorie, som neppe har vært kjent før. Men ellers er særlig første del av boken rik på spark til norske etterkrigsmyndigheter, norsk rettsvesen og landssvikoppgjøret, som juristen Astrup Nielsen omtaler mot bedre vitende.

Særlig ille er hans skildring av forholdene på Ilebu landsfengsel, som han selvsagt omtaler som konsentrasjonsleir. En av hans påstander at de to tusen landssvikerne som var samlet der, ble servert revemat, som eierne av revefarmene hadde vraket for ikke å få sykdom på dyrene. Han vet også å fortelle at man på Ilebu fikk mindre mat enn det tyskerne hadde gitt fangene i sine konsentrasjonsleire mot slutten av krigen. Selv førti år etter krigen har rømlingene i Argentina tydeligvis intet hørt om tyske dødsleirer hvor mange millioner mennesker ble sultet til døde. Bildene fra Dachau, fra Auchswitz og hundre tilsvarende leirer rundt om i Europa eksisterer ikke for tyskernes tidligere medløpere. Men på Ilebu, der sultet man i 1945. – Sult ble vår stadig følgesvenn, forkynner Astrup Nielsen. Som nazist har han antakelig også vært ukjent med hvor lite mat alminnelige norske borgere maktet å skaffe seg fra dag til dag. Men det han vet, det forteller han, nemlig at de tyske troppene hadde samlet store lagre av fisk med tanke på å holde ut hvis krigen skulle fortsette. Tenk det.

En av de tristeste fra tyskertiden var leiren på Espeland, dit Astrup Nielsen og hans venner ble overført i 1946. Forfatterens kommentar er denne: « . . selv Heinrich Himmler kunne ikke ha straffet den nåværende sjef for ikke å vise respekt for leirens stolte tradisjoner». Siden han kunne trekke sAmmenlikning, måtte Astrup Nielsen tydeligvis være kjent med Himmlers straffemetoder, det er vel det eneste man kan utlede av en slik bemerkning.»

At det må ha vært ubehagelig å bli innesperret på Ilebu og Espeland, tror vi nok. Hadde Astrup Nielsen ventet noe annet? Men at «åling» på Ilebu under norsk oppsyn var verre enn tilsvarende tysk avstraffelse, har vi vanskelig for å tro, selv om det nok er mulig at det kunne gå hardt for seg enkelte steder sommeren 1945.

Det var under en slik åle-eksersis på Ilebu at bokens forfatter først fikk øye på kvinnen som er rømlingens «røde pimpernell» og senere ble forfatterens hustru i utlendighet. Og den historien er simpelthen så søt at den fortjener å bli gjenfortalt:

En ung engelsk dame, som i boken blir kalt Jean Sutherland, var på Ilebu i 1945 sammen med en alliert kommisjon som inspiserte de tidligere tyske oppholdsstedene. Hun ble vitne til en åleeksersis og fanget Astrup Nielsens blikk i det hun passerte ham i porten. Dette korte møtet har tydelig brent seg inn i begges sinn, og da så Astrup Nielsen et år senere lå i skjul på Hjellestad for å bli fraktet ut til «Solbris», var det Jean som dukket opp og geleidet dem til båten. Det viste seg at hun hadde fått kontakt med fangenes familier i Bergen og var blitt overlatt ansvaret for å koordinere fluktforberedelsene innenfor og utenfor Espelandsleiren.

Noen måneder senere lå Astrup Nielsen på sykehus i Vigo i Spania for skader han hadde pådratt seg om bord i «Solbris», som måtte dra videre uten ham, og der dukket Jean opp for tredje gang. De avtalte å møtes i Argentina, hvor Jean hadde bodd tidligere, og der giftet de seg i 1951 og lever lykkelig fremdeles, ifølge boken.

I motsetning til en del andre ting boken inneholder, står denne kjærlighetshistorien til troende.

(Forts. side 6)

 Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

SRK: MYTER OM KRIG OG OVERFALL

Aschehougs forlag startet i høst utgivelsen av et 8 bind sterkt bokverk under hovedtitelen «NORGE I KRIG». Verkets første bind har man valgt å kalle «Overfall».

Av forlagets salgsbrosjyre fremgår det at hovedredaktøren heter Magne Skodvin og at han er professor i historie. Det påstås også at han er en av våre fremste eksperter på Den annen verdenskrig.

«Norge i krig» er den første fullstendige beretningen om Norge og nordmenn under den tyske okupasjonen fra 1940 til 1945.» «En levende og uttømmende beretning om landet vårt under krigen . . .»

«Norge i krig» favner alle sidene ved krigen . . ., bindersen i knappehullet, nisselua, kaffe-erstatningen . . .» «Norge i krig» gir deg svarene, sammenhengen og hele historien.» «Det hittil mest omfattende verket om Norge og nordmenn under den 2. verdenskrig.»

Av bokomslaget til første bind fremgår:

«Norge i krig» er skrevet av våre fremste historikere . . .» . . . det er lagt stor vekt på at presentasjonen skal være faglig-historisk korekt.»

«For kvaliteten borger hovedredaktøren . . .»

Det bør altså være grunn til å stille de største forventninger til dette verk som, om det holder hvad det lover, så og si vil måtte komme til å bli historisk når det gjelder «historie»-fremstillingen på området Norge under Den 2. verdenskrig.

Titlene «Norge i krig» og «Overfall» er neppe tilkommet uten etter grundige overveielser.

De to hovedmyter, som efterhvert er blitt svært så vaklende, den ene om at Norge aldri kapitulerte for den tyske overmakt og således gjennom hele krigstiden befant seg i krig med Tyskland, og den annen om den blodtørstige tyske overfallsmakt som uten noen foranledning kastet seg over det fredelige norske lam, disse to myter har man åpenbart tatt sikte på å stive opp med gullskrift på rødt skinnbind.

Nu har man forespeilet en fullstendig og uttømmende beretning, så uttømmende at både binders og nisseluer er kommet med. Da må man vel kunne forvente at andre og nesten like viktige avsnitt, som f.eks. den fullstendige tekst i kapitulasjonsdokumentet fra Trondheim, er gjengitt i sin helhet.

Ved «et merkelig sammentreff» finner man to steder i salgsbrosjyren en fotografisk gjengivelse av den samme side fra bind 1, der det «tilfeldigvis» har åpnet seg på et avsnitt om «Kapitulasjonen 10. juni». Her kan man lese om denne begivenhet som man tidligere helst så feid under teppet. Idag satser man på en tilsynelatende objektiv fremstilling. Om dette er alt man har å si om en så sentral begivenhet som den norske kapituasjon, ja da skal det sannelig bli interessant å se hvor mange linjer man har ofret på kaffeerstatningen.

En kan virkelig spørre seg om dette er et rent markeds-føringstrick, hvorved man håper å lokke til seg noen tusen kjøpere blandt dem som er «fed upp» med etterkrigstidens «historie»,fremstilling, slik den har fungert som en forlengelse av psykologisk krigføring og rettsvik og dermed blev gjort til gissel for begge deler.

Bind 1 starter med «Forord til NORGE I KRIG», skrevet av hovedredaktøren Magne Skodvin.

Vi får her en fortsettelse av forsikringene om verkets og medarbeidernes fortreffelighet.

«Det er planlagt med sikte på alle . . ., dei som søkjer spesialkunnskap, dei som leitar etter oversyn, samanheng, hovudlinger.»

«Norge i krig» . . . som ikkje går på akkord med fagleg historiske kvalitetskrav.»

«Sidetalet set klåre grenser for kor grundig forfattarane kan gå til verks . . .»

«Men aller mest vil teksten bli utfylt gjennom biletmaterialet. Det vil få meir enn halvparten av plassen . . .».

Disse utsagn synes å stå i en viss konflikt til hverandre. Dersom det overveldende billedmateriale faktisk har ført til at stoff av betydning er utelatt eller at «oversyn, samanheng og hovudliner» utviskes ja da vil man jo være havnet i et historisk «SE og HØR». Vi får se hvor det bærer hen.

Forordet beskjeftiger seg bare med en eneste faktisk, historisk begivenhet. Til gjengjeld er det antagelig det mest skjebnesvangre som hendte under Den 2. verdenskrig.

Hovedredaktøren gir følgende fremstilling:

«Aldri, før Den andre verdenskrigen, har så mange gått med i dragsuget. Det var «den totale krig», krigen som kravde «vilkårslaus overgjeving»– ingen kunne hoppe av. Den totale krigen, som Goebbels mobiliserte for i ein tale 18. februar 1943, sette sine merke på alle dei som medopplevde, og seinare på alle som ser attende, med undring, eller med avsmak eller berre med tunge tankar . . .».

Efter at Casablanca-konferansen mellom Roosevelt og Churchill var avsluttet den 24. januar 1943 proklamerte R. på den efterfølgende pressekonferanse at man var blitt enige om å kreve «betingelsesløs kapitulasjon» av fienden. Som svar på dette oppfordret Goebbels i sin tale den 18. februar 1943 det tyske fok til å mobilisere for «den totale krig». Dermed var det sagt at det allierte krigsmål bare kunne nås gjennom å bringe hele den tyske samfundsorganisasjon i oppløsning. Det kom til å koste millioner av menneskeliv både blandt de stridene og sivilbefolkningen, og ikke minst i de tyske fangeleire. I Japan blev verden velsignet med historiens to første atombomber for at krigsmålet skulle bli nådd. Tapene blandt de alliertes venner var sannsynligvis betydelig større enn blandt deres fiender, og initiativtagerne var neppe uten forståelse av disse konsekvenser.

Det kan ikke være plassmangel som har tvunget hovedredaktøren til å gi en fremstilling som nærmest må få leseren til å tro at det var Goebbels som krevet «vilkårslaus overgjeving». Han har hatt 1/3 blank side til disposisjon for utdyping av sitt forord.

Så meget for «oversyn, samanheng, huvudliner og fagleg-historiske kvalitetskrav».

Det finnes andre utsagn i forordet som skaper forundring:

«Historie – eller historier?

Det eine er ingenting utan det andre».

Er dette en rettesnor for undervisning og forskning ved landets historiske fakultet? Er det en programerklæring for 8 bind historier som vi nu skal bli velsignet med?

Fremdeles fylles Europas øl- og vinstuer med krigsgenerasjonens historiefortellere. Det broderes og blankpusses.

I mangel av øl- og vinstuer skriver vi bøker i Norge

Dokumentariske romaner i ustoppelig flom, vel tilpasset seierherrens psykoligiske krigføring og rettsvik.

Det har aldri vært noe problem å påvise feil, overdrivelser og diktning i disse romaner. Historikerne har aldri sett noen grunn til å gi seg inn i denne jungel med beriktigelser. Det måtte en Torkild Hansen til før situasjonen blev bekymringsfull. En liten sproglig godbit kan vi også tilby våre lesere:

« . . . dei fortel si eiga soge om krigen i Noreg og «Norge i krig». Her støter vi på noe som vi lenge har hatt på følelsen. Det dreier seg om to forskjellige land, med hver sin krig!!

Videre:

«Kan vår kunnskap om denne nære fortid etter kvart få form av «historie?»

« . . . å få fram eit samla bilete av ein periode som nå, heldigvis – er fortid, og skal bli «historie».

Vi har hittil vært fristet til å benytte den samme skrivemåte, «historiker» og «histrie», om det som er fremkommet fra offisielt hold, men når det gjelder fremtiden håper vi at forskerne innen dette fagområde må gjøre seg fortjent til å bli kalt historikere og deres arbeidsfelt for historie.

Grimnes har sitt eget forord til bind 1.

At hans forsett er de beste burde fremgå av følgende:

«Historien om 9. april kan ikke lenger fortelles bare ut fra krigsgenerasjonens forutsetninger. Vi kan ikke nøye oss med å svare på de spørsmål den har stilt, eller repetere de oppfatninger den har slått fast. Når historien skal skrives idag, vil nok derfor en og annen mine eksplodere og må få gjøre det – i fred.»

«Om historikeren skal virke grensesprengende, må han også bryte grensene som settes av hans egen samtid. Kritisk skal historieskriveren være, overfor samtiden som overfor fortidens overleveringer.»

«Det blir ingen lett vei. Faren for eksploderende miner har vært nevnt. Farligere er det å godta alle nedarvede oppfatninger. De nasjonale sannheter må prøves én gang til. De kan ikke tas for gitt. Da vil nok mange skanser fremdeles stå, men noen vil falle. Noen vil også kunne bli reist for første gang.»

«Lykkelig den historiker som kan tvinge slekten fra 9. april til å revidere minst én oppfatning av seg selv og hvad den var med på!»

«Vi må øyne veiene når de skilles, og kunne gå dem alle i tanken, uten at noen anklage får forstyrre.»

Man får jo si at Grimnes har de beste forsetter. Men det er neppe så enkelt å gi seg ut i minfeltene som han tror. Så langt vi hittil er kommet i vår gjennomgåelse er han ikke kommet helt uskadd fra det. I følge omslaget til hans

(Forts. side 6)

MÅNEDENS PERNILLE

Hedres de som hedres bør

Jeg ante ikke at et bortimot enstemmig Storting i begynnelsen av sekstiårene hadde vedtatt at det såkalte «landssvikoppgjøret» var et verdig oppgjør. Far fortalte det da han på fjernsynet, i en reportasje fra Oslo Kretsfengsel, gjenså den enmannscellen han sammen med fire andre var stuet inn i måned etter måned sommeren 1945.

Jeg så at nervene hans var i helspenn, og jeg fikk en støkk i meg jeg også. «Fortell om det», sa jeg, «det letter».

«Det er ikke noe å fortelle om», svarte han, «jeg har forsøkt å glemme det. Vi kommer ikke videre hvis vi går rundt og ruger over den urett som ble begått mot oss og den behandling vi ble utsatt for».

Han kløddе seg i nakken, som han gjerne gjør når det er noe han tenker på, og så tilføyet han: «Vi må være større enn de som betrakter seg som seierherrer, og som alltid dveler ved de overgrep som ble begått mot mange av dem.»

«Men hør nå her,» sa jeg, «en eller annen må da skrive en bok om Åkebergveien 1945.»

«Det får en av dem gjøre som herjet der.» Far smilte. «La de andre vinne konkurransen om de største lidelser. Vet du at jeg ofte tenker at det er noe stort i det nederlag vi angivelig ksal ha lidt.»

Juleaften bragte «VG» bl.a. et interview med Einar Gerhardsen om hans krigsjul 1944. Han synes ikke å kunne eller ville glemme detaljene fra Sachsenhausen eller Grini. Men han er jo en stor statsmann med god hukommelse, så jeg forstår jo at det må være stor forskjell på han og far.

I det hele tatt har vi hatt mange store statsmenn her til lands. En av dem, Johan Nygaardsvold, skal jo nå bli hedret med å få en plass i Oslo oppkalt etter seg. Det forstår seg. En lov som lempet på vår bigamilovgivning så jo dagens lys mens han var med på å regjere Norge fra London. Det var et dristig vedtak, som riktignok skjedde i samarbeide med ledelsen i den norske kirke, men som allikevel krevde stort mot og beslutsomhet. Det er godt at denne bragd nå blir bedre kjent for allmenheten.

Bedre kjent er hans og andres nytenkning på andre, hevdbundne juridiske områder. Jeg tenker på innføringen av lover med til-bakevirkende kraft. Til slikt skal det nesten overmenneskelig manns mot.

Ogs, til å sende bortimot våpenløse landsmenn i krig for seg og sitt, for deretter å stikke av og overlate de overvundne til sin skjebne, fordres det statsmannskløkt og mot, og hva medførte ikke utlendigheten av lidelser.

Jeg foreslår at Eidsvolls Plass er den plass som omdøpes til Johan Nygaardsvolds Plass. De på Eidsvoll laget riktignok en grunnlov i sin tid, men den regjering som Johan Nygaardsvold ledet tenkte nytt og større.

Eller burde Eidsvolls Plass reserveres for Einar Gerhardsen? Kanskje skal det anda større mot til å parafere dødsdommer. Vidkun Qusling godkjente dessverre en, men det var i krigstid, og det var da også med på å koste han livet.

Einar Gerhardsen gjorde det i fredstid, og da kan det bare ytterligere befeste en stor statsmanns berømmelse og heder.

Pernille.

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

Ny rekord i Vennegaver

Faktisk er det kommet inn så mange Vennegaver, at mange må vente på kvittering to/tre nummer fremover.

En god del av våre lesere nyttet seg også av gaveabonnentkupongen i forrige nummer, og bidro dermed til at ennå fler får tilsendt «FOLK OG LAND».

HJERTELIG TAKK TIL ALLE.

«VENNEGAVER»
fra «Folk og Land»s venner.

Takk for følgende bidrag:

		K. R., Sagstua 50,-	I. G., Sande 440,-	A. F., Kristiansand 120,-
		K. B., Stange 20,-	A. R., Holmestrand 100,-	A. M. C., Kristiansand 100,-
		E. B., Nes 50,-	S. H., Sandefjord 100,-	B. O. R., Kristiansand 100,-
		T. G., Hernes 70,-	F. R., Hokksund 50,-	E. E., Arendal 20,-
		S. S., Elverum 20,-	H. S., Hallingby 50,-	B. B., Arnavik 120,-
N. D., Jens 100,-	Th. O., Moss 25,-	I. L., Stai 120,-	O. S. G., Nore 120,-	M. A., Ålesund 100,-
J. W. B., Oslo 2 45,-	A. R., Råde 20,-	H. H., Ø. Rendal 50,-	J. E., Skien 100,-	O. T., Molde 200,-
A. H., Oslo 5 400,-	H. G., Sarpsborg 200,-	H. J. M., Os 100,-	H. O., Siljan 20,-	I. A., Heimdal 50,-
H. R., Blommenholm 40,-	K. T., Halden 200,-	J. K., Lillehammer 100,-	A. E., Helle 20,-	A. O., Mo 50,-
J. W., Bærum 100,-	K. G., Mysen 100,-	M. O. N., Fåvang 20,-	A. J., Dalen 100,-	T. E., Nesna 50,-
Å. S., Østerås 20,-	A. B., Båstad 20,-	S. K., Gran 100,-	P. J., Stavanger 100,-	K. Th., Tyskland 100,-
J. H., Lørenskog 100,-	H. N., Hurdal 70,-	S. G., Drammen 50,-	K. R., Madla 1 400,-	A. O., Australia 100,-

AIB-FAKTA:

KONSENTRASJONSLEIRENE I ENGLAND

Som vi så i forrige nummer av Folk og Land, ble en funksjonær i den amerikanske ambassade i London dømt til 7 års fengsel i 1940. Det mest bemerkelsesverdige var den lov han ble dømt etter – Official Secrets Act av 1911 –. Etter denne lov er det nemlig *ikke nødvenig med bevis*.

På samme tid, i mai 1940, etter at Churchill hadde avløst Chamberlain som regjeringssjef, var det liten krigsbegeistring i England. Det var mange som mente at England ikke hadde noen virkelig grunn til å føre krig, og de ville derfor gjerne ha slutt på den. For å få satt en stopper for denne situasjon ble det satt igang en voldsom pressekampanje som gikk ut på at det var en «femtekolonne» i landet som bare ventet på at tyskerne skulle komme, og som sto ferdig til å hjelpe dem. Hensikten med denne kampanjen var å gi det utseende av at det var forrædere som gjorde det nødvendig med spesielle tiltak. Under disse omstendigheter skulle man tro at ovennevnte lov kunne være anvendelig. Her var det imidlertid «store fisker» man var ute etter for å fange, og etter britisk lov kan ingen offentlig tjenestemann (liege) fengsles på bare mistanke. Men krigførende land står som regel ikke rådløse. Det som er ulovlig, kan bli lovlig! Det ble derfor besluttet å lage en ny midlertidig lov, noe tilsvarende de norske provisoriske anordninger. Den fikk betegnelsen: Regulation 18 B.

Det første forslag gikk ut på, at hvis innenriksministeren var forvisset om at (was satisfied that) slik fengsling var nødvendig, skulle vedkommende fengsles. Men forslaget ble nedstemt i Underhuset. Det ble derfor foreslått en ny formulering, som gikk ut på at det var rimelig grunn til å tro (reasonable cause to believe) at det var nødvendig. Regjeringens talsmann forklarte at denne formulering ville gi den nødvendige sikkerhet for at det ikke ble begått overgrep mot noen. Etter at parlamentsmedlemmene var blitt ledet til å tro på dette, vedtok et temmelig urolig Underhus forslaget. Under en tvist 2 år senere forfektet imidlertid regjeringsadvokaten det standpunkt at den vedtatte formulering betød nøyaktig det samme som det forkastede forslag.

Etter vedtagelsen av Regulation 18 B ble det den 23. mai 1940 foretatt massearrestasjoner av folk som man antok var *motstandere av krigen*. Blant de arresterte var det også mange parlamentsmedlemmer og ellers mange fremstående folk. De ble nektet juridisk bistand, men det ble ikke reist rettssak mot dem. Grunnen til dette var selvfølgelig at de ikke hadde forbrutt seg på noen måte. De ble sittende fengslet helt til utpå høsten 1944, da krigen ble ansett for vunnet. I Tyskland ble slik frihetsberøvelse kalt konsentrasjonsleir. Forskjellen var bare et i England satt de arresterte i fengsel.

Som en unntagelse kan nevnes at den kjente fru admiral Nicholson kom for retten og anklaget på 4 punkter, men ble frikjent for alle. *På tross av frikjennelsen* ble hun arrestert idet hun forlot rettssalen, og hun ble sittende i Holloway Prison i 4? år.

En av de arresterte var den konservative representant i Underhuset, Captain Ramsay. Som grunnlag for hans internering har han senere fått opplyst at det var hans arbeide for å få slutt på krigen som førte til arrestasjonen. I pkt. 1 heter det om ham:

I eller omkring mai 1939 dannet han en organisasjon ved navn «Right Club», som tilsynelatende rettet sin virksomhet mot jøder, frimurere og kommunister. Denne organisasjon var i realiteten hemmelig planlagt for å spre nedbrytende og defaitiskisk syn blant Storbritannias sivilbefolkning for å hindre krigsanstrengelsene og således sette publikums sikkerhet og riktes forsvar i fare.

Som det viser seg av dette, ble klubben dannet flere måneder før krigsutbruddet. Det var et helt *lovlig forsøk på å unngå krig*, og tiden har vist at dette ville ha tjent Englands interesser, om det hadde ført fram. Men da krigen likevel var brutt ut, uten at det ble ført noen virkelig krig, var det Ramsays håp at det kunne komme istand en hederlig forhandlingsfred. Krigen inntil da hadde fått betegnelsen: «Phoney War», Ponnykrigen, og så lenge forholdene var slik, mente Ramsay, og mange med ham, at det burde være mulig å få slutt på krigen. Men Churchill og hans krigskabinett mente noe annet. Derfor måtte de krefter som arbeidet for fred uskadeliggjøres. Følgene av dette har heller ikke uteblitt:

POLEN, for hvis frihet England angivelig erklærte krigen, har siden forgjeves forsøkt å få sin frihet tilbake, men befinner seg fremdeles sikkert i det russiske jerngrep sammen med Tsjekkoslovakia, Ungarn, Bulgaria, Romania og den østlige del av Tyskland, også kalt DDR. Følgen av dette har siden vært at verden er delt i to blokker som er knuget under rustninger uten sidestykke i historien, og med truselen om en utslettende atomkrig som den endelige løsning.

Det er avslørende for de metoder som ble benyttet når det som påskudd for interneringen av Ramsay var nødvendig å gi det utseende av at det syn som han i hele sin politiske virksomhet åpent hadde bekjent seg til, ikke var ekte, men bare kamuflasje for fordekte formål i strid med Englands interesser.

Tidens hendelser har tydelig vist hvem som handlet i Englands interesse, og hvem som lot seg lede av andre krefter som førte til det britiske verdensrikes fall og degraderingen av England til en annenrangs makt. Den britiske historiker, Liddell Hart har beskrevet det slik:

Etter 6 års krig ble de (England og Frankrike) også tvunget til å samtykke i Sovjetunionens dominering av Polen og dermed til å bryte sitt løfte til de polakker som hadde kjempet på deres side.

AIB.

— Bilder og plakater —

Tilstrømmingen av bøker og annet trykt materiale til INO's bibliotek har vært meget god. På to felter ligger vi imidlertid langt etter: Det gjelder

FOTOGRAFIER og PLAKATER

Også slikt materiale er svært velkomment. — La oss bygge opp et skikkelig billedarkiv!

INO, Postboks 924 Sentrum, Oslo 1

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

TREHOLTSAKEN:

La retten tale som vi ønsker norsk rett skal tale

Av Arnfinn Vik

Det skurrer aldeles forferdelig i mitt øre og i mitt sinn når jeg leser de forskjellige innlegg om denne saken. Kanskje særlig de jeg hittil har lest i «Folk og Land».

Fordøm ham ikke!

Du vet jo ikke hva han har gjort.

Du vet snaut hva etterretningsvesenet *mener* han har gjort. Du vet slettes ikke hva hans hensikter har vært. Kanskje har de vært rent idealistiske? Nasjonale? For Norge? Er han i groveste forstand blitt misforstått? Av små mennesker som ikke har maktet å se så langt som ham? Som ikke kunne se så klart? Var hans måte den for vårt land fornuftigste? Hvem vet? La ham få alle sjanser til å forsvare seg. Skal vi denne gang lytte til hva tiltalte selv hevder har vært hans motiver. Er vi ikke bedre enn våre «befriere» fra 1945? Ikke bedre enn bødlene etter siste krig? Er historien allerede skrevet? Av de selvrettferdige? Klarer dere ikke å se likheten mellom dere selv dengang, og Treholt nu? Retten skal være lik for Loke som for Tor! Treholt skal ha samme rett som vi gjerne påberoper oss. Fri oss for simpel hevngjerrighet. Hans sak har klare paralleller til våre. Ble hans sak redelig gjennomført, kunne det vært begynnelsen til en revurdering av våre.

LA RETTEN TALE SOM VI ØNSKER AT NORSK RETT SKAL TALE.

Arnfinn Vik

Kraftpatrioten i byen mellom de syv fjell . . .

(Forts. fra side 3)

For akkurat så merkelig er livet iblant, også for landssvikfanger på flukt fra sin fortid». (Sitat slutt).

Når redaksjonssekretær Odd Strand søker å gi inntrykk av at gutta på «Solbirs» var hardkokte kjeltringer, vil det undre mange at de ikke promte ble utlevert fra Brasil, da den norske stat overleverte sin begjæring om dette.

Istedet nektet Brasils Høyesterett – anerkjent som verdens beste juridiske domstol – enstemmig å imøtekomme kravet. (12. mai 1948)

Norge måtte derimot betale et gigantisk beløp til Brasil for landets fyrstelige underhold av besetningsmedlemmene i den tid de ble holdt tilbake, samt høge salærer i forbindelse med høyesterettssaken.

Dommen er forøvrig tatt med også i den *norske* utgaven av «Eventyret om Solbris», en utgave Odd Strand øyensynlig ikke har visst noe om da han skrev anmeldelsen. La oss være oppmerksomme på at norsk lov (den norske regjering) selv avslår utlevering av politiske flyktninger som måtte søke tilflukt på norsk territorium. (Selv om den ganske sikkert ville ha gjort det dersom det dreiet seg om «nazister». Men utleveringsparagrafen av 13. juni 1908, kjente den gang ikke dette ord). Likevel er altså norske myndigheter freidige nok til å forlange at andre stater skal gå til utlevering av deres «politiske flyktninger».

I anmeldelsen stusser vi over Odd Strands kritikk over at det i boken ikke med et ord blir fortalt «hvordan de elleve nazistene hadde forbrutt seg mot det norske samfunn i løpet av de fem krigsårene og *hvilke straffer de sonte da de rømte fra Espeland og Bergen i juli 1947* for å slå seg ned i Argentina». Er virkelig Odd Strand uvitende om at såvel Astrup Nielsen selv, som storparten av besetningsmedlemmene, ikke hadde noen dom på seg da de rømte fra landet og lovløsheten som rådde på den tid?

Vi forstår heller ikke helt Odd Strands bemerkning om at særlig første del av boken er «rik på spark til norske etterkrigs-myndigheter, norsk rettsvesen og landssvikeroppgjøret, som juristen Astrup Nielsen *omtaler mot bedre vitende*». Hvem skulle vel ikke ha større rett og bedre viten enn nettopp Astrup Nielsen til å omtale disse? Han, – en fremragbende jurist som selv opplevet ondskapens og hevnens triumftog i årene etter okkupasjonen, som vel best kan sammenlignes med de hysteriske angiverier, rettsovergrep og forfølgelser som skjedde etter alle 1800 årenes revolusjoner i Frankrike. (juni- og februarrevolusjonen, boulangist- og kommunardopprøret, Dreyfussaken og den fransk-tyske krig i 1870–71.)

Om Astrup Nielsens beskrivelser av forholdene i norske fengsler og fangeleirer i fredsårene, tør vi si at svært så gode nordmenn har gitt skildringer av umenneskelighetene der, som er langt verre enn hva Astrup Nielsen gir uttrykk for. La oss bare henvise til Marta Steinsviks skrift: «Frimodige ytringer», som forteller om sadisme og tortur begått i fredstid, som så visst ikke står tilbake for tyske leirer. Hva hun skriver er ikke enkeltstående tilfeller av grov mishandling. Bunker av rapporter om grov mishandling av nordmenn mot nordmenn finnes i vår redaksjon, og flere av dem stammer fra leirer under Bergen politidistrikt.

Om matsituasjonen den gang, finner vi noe i «Morgenbladet» for 23. november 1948, der den hederlige og vel ansette overlæge Jon Leikvam uttaler: «De (fangene) fikk vann i kroppen og hovnet opp i benene og hadde følelsen av å gå på puter. De fikk lammelser og kunne f.eks. ikke gå på hælene».

At Odd Strand i denne forbindelse henviser til «hvor lite mat alminnelige norske borgere maktet å skaffe seg fra dag til dag» gir oss et eksempel på hva *han* oppfatter som lidelse.

– – –

Hva *vi* oppfatter Odd Strand som, kan best illustreres ved å gjengi denne historie som vi fant i «Aktuell» 23. august 1947:

«To menn møttes hos felles kjente en høstkveld i 1940. På hjemveien gikk de sammen et stykke. Det var en mørk og mørklagt natt. Den ene sa inni mørket, mens de gikk: – Hvem tror du *De* skal vinne denne krigen?

Den andre svarte: – Våre allierte vinner den.

– Hvordan kan De vite det så sikkert?

– Jeg vet det ikke sikkert, men jeg vet at den dagen jeg tror Tyskland har vunnet, vil jeg ikke lenger leve.

(Forts. side 7)

CLAUS I DAG: . . . *Men det var ikke hele historien*

Mine gode venner på FOLK OG LAND citerede i nr. 9/10-1984 en smule af mine sidste krigsdage. Det var ikke så særligt, for alle der var med har haft tilsvarende oplevelser. Imidlertid er jeg i den situation, at jeg er en «dobbelt forræder» i mit land. I hvert fald i de såkaldt «bedre kredse» fordi jeg kæmpede mod den pest, der nu truer os alle – men FOR Tyskland og Nationalsocialismen. Og i mange øjne, fordi jeg efter krigen distrancerede mig fra Nationalsocialismen.

Om dette vil jeg gerne skrive lidt, fordi de sidstnævnte utallige gange har spurgt: «Jamen – var du da ikke nationalscocialist? Se – jeg kom til Tyskland som 17-årig. Politik vidste jeg intet om. Hvad jeg vidste var, at Tyskland indtil 1933 havde været et helvede for de fleste tyskere. 7 millioner arbejdsløse uden håb. Fattigdom uden sidestykke – hvor kvinder solgte deres døtre til turister for brød. Selv var de for gamle til at være attraktive mere. Danskere strømmede til Hamburg for at opleve rollen som de rige, der kunne få alt hvad hjertet begærede – for udenlandske penge. Tyskerne havde prøvet alle «systemer», og de var lige elendige. De valgte Adolf Hitler i desperation – værre kunne det ikke blive, mente de, men meget håb havde de ikke.

Og så skete miraklet! Allerede 3 år efter magtovertagelsen var der gang i landet. Fabrikkerne kørte igen, erhvervslivet blomstrede. Folk havde atter mad på bordet, arbejde og penge til at købe for. Den strålende Olympiade i Berlin forbavsede hele verden. Den var i 1936! Journalisterne havde virkelig noget at skrive hjem om. Kun rene tåber kan ikke forstå, at tyskerne var begejstrede for deres Fører. Jævne mennesker – og mange højtuddannede også – har ingen forståelse for ideoligiske spekulationer. De ser på de kendsgerninger som ligger lige for øjnene af dem. Man kunne rejse på kryds og tværs i Tyskland og se dem overalt: Tyskland var vågnet, dynamikken var vendt tilbage. Succes avler succes – som fiasko avler fiasko.

Set med nutidens øjne var Tyskland stadig et mangelsamfund, men dengang et økonomisk mirakel.

En effektiv censur – som vi intet anede om – og en fantastisk propaganda skjulte de mørke sider af samfundet. Uvidenhed hos masserne og frygt hos de vidende. Når vi unge hørte noget ufordelagtigt, fejede vi det til side som fjendtlighed hos de reaktionære og de udenlandske konspiratorer.

Jeg kom fra et splittet hjem, hvor jeg nærmest var til ulejlighed, og for første gang mødte jeg venlige, interesserede mennesker, som hjalp mig, forstod mig og viste mig kærlighed. Derfor knyttede jeg mig til dem som en herreløs hund. Deres fjender blev mine – så enkelt var det. Intet kunne være mere naturligt end at stå last og brast med dem, da deres land – «mit» nye land – truedes af den sataniske Sovjetunion. Derfor meldte jeg mig frivilligt – og så sandt jeg lever, *det Joseph Goebbels havde fortalt om Sovjet var sandt.* Det var *snarere værre end propagandaen havde sagt. Iøvrigt har historien jo bekræftet det* – ikke mindst russiske historikere der er kommet til det frie Vesten. *Vi troede alle* – mener jeg – *at vi kæmpede for det gode og mod det onde.*

Efter krigen blev vi klogere – så mere nuanceret på tingene i lyset af beretninger fra koncentrationslejrene, som ikke var til at afvise. Nogle år med anger fulgtes op med nøjere analyse af begivenhederne. Afsløringen af de tidligere fjenders krigsførelse – deres gerninger i Indo-Kina, Algier, bombningen af Dresden, Den Røde Hærs barbari i det besatte Tyskland. Tragedierne med Møhnetaldæmningen og det flammende Hamburg, Køln, Kassel beviste for os, at *de ikke havde meget at lade os høre.* Diskussioner med tidligere amerikanske soldater – der i USA har modtaget mig i deres veteranorganisation – bekræfter, hvad alle ved: *Krig føres for at vinde* – og med alle midler. *Østfrontsoldaterne har intet at skamme sig over,* tværtimod – og *de gamle amerikanske soldater beundrer dem – os – så vi næsten må rødme.* Det *gamle fjendskab er både glemt og begravet.* Det samme gælder – omend knapt så udtalt – blandt de franske og engelske soldater fra 2. Verdenskrig. *Vi ved alle, at der kun er een fjende: Verdenskommunismen.* Vi i Vesten kan være uenige om mange ting, og det er vi – men *den trussel som Sovjetunionen udgør mod os alle, må vi stå samlet om at imødegå.*

Sovjetunionen er et samfund i opløsning. Det knager overalt, og de besatte lande bliver stadig mere selvstændige. Nye generationer kommer til, informationer spredes i østlandene og siver ind i Sovjetunionen via TV, radio og hjemvendte soldater. Det er en langsommelig proces. Se på landkortet hvilket område Sovjetunionen dækker og husk, at disse millioner af mennesker aldrig har kendt til frihed i vestlige forstand, at de i 60 år kun har kendt løgnagtig propaganda om den frie verden. 24 timer i døgnet.

Kommunismen ligger på dødssengen. Kina viser vejen – tøvende, men uafvendeligt nærmer man sig Vesten. Det er dog *en vej Sovjetunionen ikke kan følge, dens problem er de talrige undertrykte nationer, der vil rejse sig og knuse den,* når den er tilstrækkeligt svækket – teknologisk, økonomisk og ideologisk. Formentlig er det hvad USA venter på, for medens USA bliver stærkere for hver dag, så svinder Sovjets styrke på grund af systemets legendariske ineffektivitet. Et land som kunne ernære os alle fra verdens rigeste muld i Ukraine, mineraler og olie fra Sibirien – og i realiteten en fattiggård, hvor man står i kø for at købe brød og snørebånd, hvor toiletpapir og pakninger til dryppende vandhaner næsten ikke er til at opdrive og hvor kun ca. 30% af arbejdsstyrken (iflg. sovjetiske «arbejdsgivere») arbejder.

Well – det naturligste ville være, at Europa kunne danne en militær, økonomisk og politisk union, men vi ved, at dette ikke kan lade sig gøre i overskuelig fremtid, for ingen vil opgive den såkaldte suverænitet – måske bortset fra Forbundsrepublikken. Tyskland.

Derfor må vi stå sammen om NATO og USA's politik, selvom den ikke på alle måder behager os.

VI HAR INTET VALG!

Nytåret 1984/85.
Claus

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

Slik kom Quisling's arkiv . . .

(Forts. fra side 1)

var igjen på Gimle måtte bli overført til fengsel, og den 15 mai ble vi avhentet og ført til Ilebu. (Dengang Grini)

– – –

Da saken mot Vidkun Quisling kom opp, sto det 23 august i «Morgenposten», den eneste avis vi da legalt fikk lov å lese, at aktor var kommet med en bemerkning om at Vidkun Quislings hele dokumentsamling på Gimle kunne rommes i en eneste dokumentmappe. Sekretær J. som først hadde sett dette kom straks til meg på brakke 7. Ilebu, og gjorde meg oppmerksom på uttalelsen. Vi ble enige om at han gjennom fengslets inspektør, herr Hallgren, skulle søke så snart som mulig å komme i forbindelse med aktoratet eller forsvaret i saken og sørge for at de tre som skulle bringe dokumentene til Møllergaten 19 ble avhørt. Vi hadde på dette tidspunkt ikke rede på hvorledes det var gått disse tre, og med dokumentene.

Samme ettermiddag ble jeg overført til selle i avd. B.

Jeg forsøkte så de første dagene å komme i forbindelse med inspektøren, herr Hallgren, men mine anmodninger om dette kom ikke frem. Imidlertid fikk jeg rede på at sekretær J. hadde hatt forbindelse med Stai, (høydehopperen) som deltok i etterforskningen i saken mot Vidkun Quisling. Om dette møtets forløp fortalte sekretær J. meg da jeg neste år kom ut i leiren igjen. Etter dette trodde jeg at dokumentene var kommet til rette.

B.Ø.

RAPPORT
ANGÅENDE VIDKUN QUISLINGS PRIVATARKIV

Fra september 1944 til 9 mai 1945 tjenestegjorde undertegnede blant «gjestene» på Gimle. Den 9 mai 1945, etter at Quisling hadde forlatt Gimle om morgenen, oppholdt jeg meg sammen med en del andre «gjester» i vaktmester Nordbys leilighet. Ved 9 tiden ble jeg av B.Ø. innkallt til å møte i Quislings private arbeidsværelse. P.J. og B.Ø. var da tilstede der. J. og Ø. la deretter frem tilsynelatende alt av arkivsaker og pakket dem ned i 3 dokumentmapper som tilsammen kunne måle omtrent ½ meter i tykkelse. Den ene mappen var av lyst, gult tykt svinelær, den andre litt mørkere brun, med glidelås og uten hank, mens den tredje mappen var sort. J. og Ø. sa at mappene skulle bringes vekk fordi en fryktet at dokumentene kunne bli ødelagt av uvedkommende. Ø. ga beskjed om at mappene skulle leveres til høyeste politiembetsmann på Møllergaten 19. Ø. ga videre beskjed om at også N.Aa. og K. W. skulle dra innover til byen. Aa., W. og jeg forlot da straks Gimleområdet ad den mest upåaktede vei med en dokumentmappe hver under armen. Klokken var da omtrent 10. Vi var imidlertid bare kommet såvidt forbi Huk Avenue da vi ble innhentet av en personbil hvor det satt et par politimenn og i hvertfall en arrestert NS-mann. (Kolling, Bygdø) Bilen stoppet og den ene politimannen spurte hvor vi skulle hen. Vi svarte at vi skulle til Møllergaten 19 for å levere noen dokumenter. Han noterte navnene våre og klokkeslettet og ba oss gå snareste veien til Møllergaten 19 og melde oss på et bestemt værelsesnummer, som siden viste seg å være Kriminalpolitiets ekspedisjon i annen etasje. Politimannen ville varsle vår ankomst. Vi ankom til nevnte værelse ved 11-tiden og da vi fortalte vårt ærende, ble vi vist inn i naboværelset og mottatt av en høyere politiembetsmann hvis navn ble oppgitt å være Heinrich Meyer. Vi overleverte de 3 mappene til politiembetsmannen som noterte ned våre opplysninger og navn. Han spurte om vi var forberedt på å bli arrestert, hvortil vi svarte at vi var forberet på alt. Han beklaget, men måtte arrestere oss. Navnene våre ble deretter innført i en journal. (journalen finnes sikkert fortsatt, og da sikkerte Heinrich Meyer's og andres navn også.En opplysning som burde interessere regjeringsadvokaten. Red amn.)

Vi ble overført til Åkebergveien og Aa., W. og jeg ble skilt ad. Under Quislingsaken fikk jeg for første gang under arrestasjonen se en avis. Det var «Verdens Gang», og jeg husker at Quisling flere ganger etterlyste dokumenter fra sitt privatarkiv. Noen dokumenter var kommet frem til rettssaken, mens andre ikke var kommet frem. Jeg ville gjerne meldt fra at jeg hadde vært med og levert privatarkivet på Møllergaten 19, men erfaringer hadde vist meg at det var helt nytteløst å forsøke å få tale med vaktmester eller inspektør i Åkebergveien på den tid. *Imidlertid* ble jeg et par dager senere innkalt til politiavhør. Det var to politimenn tilstede. Den ene kjente jeg av utseende som høydehopperen Stai, og det var han som foretok avhøret. Den andre var visst nærmest «vakt» og sto hele tiden i et hjørne av rommet. Dette avhør har festet seg temmelig godt i hukommelsen og jeg tror følgende skal være så godt som ordrett:

Stai: Hvor var De ved kapitulasjonen?

Jeg: Hjemme i Meltzersgate 1.

Stai: Nei, det var De ikke. De var på Gimle!

Jeg: Da den tyske kapitulasjon ble kjent ved 16-tiden 7. mai 1945 var jeg hjemme. Til Gimle ble jeg innkalt senere, og ankom dit først ved 1-tiden om natten.

Stai: Var De med på å bringe vekk Quislings privatarkiv?

Jeg: Ja, til Møllergaten 19.

Stai: Hvem var De sammen med?

Jeg: N.Aa. og K.W.

Stai: Hvem ga dere ordren?

Jeg: P.J. og B.Ø.

Stai: Men det dere leverte til Møllergaten 19 var bare til Quislings fordel. Hvor har dere gjort av det andre?

Jeg: Vi leverte tre dokumentmapper fulle av dokumenter. Jeg skal innrømme at jeg var nysjerrig, men vi fikk hverken tid eller anledning til å lese noen av dokumentene.

Dette var hele avhøret og om noen rapport ble skrevet kan jeg ikke huske. Da politimennene sendte meg tilbake til sellen, hadde jeg inntrykk av at jeg skulle høre mer fra dem, men jeg hørte aldri mer om denne saken.

S.Aa.

REDEGJØRELSE
FOR OPPDRAG GITT AV B.Ø. OG P.J.

Den 9. mai 1945 fikk jeg i egenskap av vakt i «Gjestehuset» på Gimle, ordre om sammen med Aastorp og Aalholm å overlevere til høyeste myndighet i Oslo en del dokumenter fra Vidkun Quislings arkiv. Dokumentene var anbragt i 3 store mapper.

Vi gikk fra Gimle antakelig ved 10-tiden og på veien diskuterte vi en del om hva som var viktigst å gjøre med disse papirer. Var inne på tanken å grave dem ned, men ble enige om at en overlevering til politiet var det mest betryggende. Slik så vi det i allfall den gang.

Nedenfor Huk Aveny ble vi stoppet av noen politifolk i en privatbil, hvori også satt arrestert NS-folk. På spørsmål om vi var fra Gimle og hvor vi aktet oss hen, svarte vi overensstemmende med oppdraget. Dette var politi fra Bygdøy politistasjon.

Uten hindringer fortsatte vi innover til sentrum, og blev fra sperringene bak nr. 19 eskortert av et par hjemmefrontkarer og ført opp til nr. 19, anden etasje i kriminalavdelingen. Klokken var da omkring 11.

Så vidt jeg erindrer henvendte vi oss først til en sivilkledd politimann, en høy mann i 40 årene, og forklarte at vi hadde en del dokumenter tilhørende Quisling, og som vi hadde ordre om å overlevere til høyeste myndighet. Denne konfererte da med en politioffiser i et tilstøtende kontor, som viste seg å være politiinspektør Meyer. Han var i uniform og vi fikk bekreftet at han den dag var høyeste myndighet, hvoretter vi overleverte mappene til ham, i den tro at oppdraget var utført slik det var ment. Bortsett fra at vi gjorde den utilgivelige feil ikke å få kvittering for disse viktige dokumenter.

K.B.W.

Kraftpatrioten i byen mellom de syv fjell...

(Forts. fra side 1)

– Det er vel noe De sånn sier. Jeg syns det er viktig å vite hvilken hest en skal holde på. Det gjelder jo fremtiden.

Den andre svarte ikke. Om en stund sa den første inntrengende:

– Hva tror De om det? Jeg spør alle for å danne meg en mening.

Den andre svarte ham aldri mer og hilste aldri på ham siden. Han som hadde spurt meldte seg aldri inn i NS, men ikke andre steder heller, og han holdt under hele krigen alle dører åpne. Han tok hatten like høflig av for hird–sjefer og Grini-aspiranter, og alltid hadde han et plaget uttrykk i øynene:

Hvem av dem vinner?

Slikt uthuler et menneske, og enda han idag tilsynelatende har samme posisjon som før krigen, fins det *ingen som tar ham alvorlig.»*

Kåre Voie

Mineleggingen på Vestfjorden

I nr. 9–10 går Folk og Land «de gode nordmenn» en høy gang i å kolportere misvisende opplysninger om hendelsene omkring 9. april 1940, idet signaturen «Caf» skriver at den britiske mineleggingen på Vestfjorden foregikk 5. april kl. 3.30 og ikke 8. april. *Caf's påstand er feilaktig.* Ifølge referat fra War Cabinets den 8. april opplyste Churchill i dette møte at *minefeltet på Vestfjorden ble lagt mellem kl. 4.30 og 5.30 samme dag, altså 8. april* av «Renown», «Birmingham» og 12 destroyere.

Alle som har fulgt skikkelig med, vet at mineleggingen opprindelig var fastsatt til 5. april, men ble utsatt i tre dager på grunn av fransk motstand av samtidig å minelegge Rhinen.

Spar oss for denslags tabber!

Oslo 21/12 1984
A.I. Bru.

Den lille prosenten . . .

(Forts. fra side 2)

Er ikke begeret fullt noen gang? Er det ikke gått *inflasjon i svartsyn og sutring* over den levende planetens folkeliv og levnet?

Vi kan *snart ikke åpne en trykksak, høre eller se et program, uten å få med hele* harangen av *nedrighet begått av homo sapiens et* eller annet sted på kloden.

Men når nå verden er som den er, svares det fra pålitelig hold. Ja, da så.

SER VI for eksempel på *alle krigsminnene* som fra tid til annen blir trukket frem; det som hendte for 40 år siden, *kunne vi tro* at hver eneste norsk okkupasjonsdag var spekket med episoder av nervepirrende dramatisk art.

Ser vi nærmere på det dagliglivet vi ble tvunget til å leve mens vi var okkupert, vil vi kanskje finne at det *bare var en liten prosent av befolkningen som levde i spenningsfeltet.* Resten – *98 eller 99 prosent gikk til sitt arbeide, på skolen, i kirken, kjøpte melk og brød (rasjonert) oppdro sine barn, elsket (lovlig eller ulovlig), stelte sitt hus eller deklamerte «Fjell-Noreg» av Aukrust.*

Sånt står det ingenting om i trykksakene, det er verd å merke seg, for såvidt som de 98 eller 99 prosentene til enhver tid opptok seg med de dagligdagse, de nære ting, og hverken hadde makt eller mot til å delta i motstand eller revolter.

(«Havhesten» i Morgenbl. 4/12-84)

Myter om krig . . .

(Forts. fra side 4)

«Overfall» « . . . behandler han opptakten til krigen og hvordan Norge ble trukket inn som en følge av stormaktenes spill. Videre forteller han om det tyske angrepet på Norge 9. april . . .»

Om nu dette er en del av sannheten ville det da ikke vært riktigere å kalt det første bindet «Angrep», når han nu en gang har sagt det skal skrives « . . . uten at noen anklage får forstyrre».

«Overfallet» avsluttes med Personnavnregister, Register over norske stedsnavn og Illustrasjonsregister. Det siste synes å være blitt offer for en kløneta redaksjon. Hvem i all verden slår opp på Riemer, Hilda, for å få vite at hun forvalter et foto som gjenfinnes på side 86-h? Og hva gjør den som betrakter et foto på side 86-h og ønsker å finne opprinnelsen. Skal han lese hele registeret?

Hva man virkelig savner i «Overfallet» er et kilderegister med oversikt over den litteratur som ligger til grunn for historiefremstilling hvor «Sidetallet har sett klåre grenser for kor grundig forfattarane kan gå til verks . . .», til hjelp for «dei som søkjer spesialkunnskap, dei som leitar etter oversyn, samanheng, hovudliner.»

Uten et slikt register må « . . . den første fullstendige beretningen . . .» fortone seg som verdiløs for de fleste lesere med virkelig interesse for denne del av historien. Vi skal ikke laste Grimnes for dette. Det må vel være hovedredaktørens tabbe. Ganske visst lover han at «Eit utførleg samleregister vil gjera det lettare å finna fram til spesielle emne.», men dette er plassert i bind 8 som vel ikke utkommer før om 2–3 år, og det er lovlig lenge å vente, særlig om man da finner at det ikke inneholder litteraturhenvisninger.

Vi vender tilbake til de enkelte avsnitt i «Overfallet» i kommende nummer av «Folk og Land».

INO

Nå er det tid for innbetaling av INO-kontigent. Instituttet har også plass for nye medlemmer. Benytt kupongen inne i avisen.

Kameratklubben av 1960

Husk hyggetreffene med foredrag og diskusjon – i Oslo den 2. tirsdag i måneden.

AVERTER I
FOLK og LAND

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

Dette er svindel

Interesserte i auteniske krigsbøker må holde seg langt borte fra SEMIC/NORDISK FORLAG i Fredrikstad, som med helsides annonser i norske ukeblad forsøker å pådytte folk SVEN HAZEL–SERIEN for Kr. 1 274,- portofritt.

Annonsene og bøkene kan best karakteriseres som ren og skjær svindel.

I annonseteksten heter det bl.a.:

– – –

«Slik er krig! Sven Hazel vet det! Han har selv prøvd det! (vår uth.red.) Han bruker korte, knappe setninger, maner frem for leserne det ene forrykte bildet etter det andre, så man kjenner lusene krype på seg, kulden bite og angsten for døden stikker som syler. Sven Hazels bøker er rystende lesning, men midt under død og ødeleggelse vil ingen glemme de korte intermessoer av soldathumor, kjærlighet og livsglede.

En fantastisk bokserie, skrevet av en mann som selv opplevde krigens helvete, – på tysk side. (vår uth.red.)

Sven Hazel var under siste verdenskrig soldat i et tysk panserregiment, og hans bøker er basert på egne opplevelser i de forskjellige frontavsnitt, – fra vinterkrig på de russiske stepper til helvetet ved Monte Cossino og de blodige strendene i Normandie. (vår uth.red.) Sitat slutt.

– – –

Løgn og forbannet dikt.

Sven Hazel har aldri vært i noe tysk regiment, han har aldri vært i nærheten av fronten, og eneste uniform han har vært berettiget til, er fengselsuniformen.

Sven Hazel har heller ikke skrevet bøkene.

Han selv kan knapt skrive et julekort, langt mindre en bok. Bøkene er faktisk talt skrevet av en kvinne. En fantasifull, dansk husmor. Har du allerede anskaffet deg bøkene, etter å ha lest annonsene i aviser eller ukeblad, kan du trygt returnere dem til forlaget, postbok 4. 1601 Fredrikstad, og forlange pengene tilbake. Henvist trygt til våre opplysninger om svindelen. Selv har vi gjort Forbrukerrådet oppmerksom på forholdet.

FRANK RENNORD:

«MONROE-DOKTRINEN STÅR FORTSATT VED MAKT»

Det var i desember 1823, at president James Monroe kunngjorde sin doktrine, som gikk ut på et «Amerika for amerikanerne». U.S.A. ville ikke ha noen som helst innblanding fra Europa på det amerikanske kontinent, og ville til gjengjeld avholde seg fra enhver innblanding i europeisk politikk.

Doktrinen var frukten av en tidlig amerikansk politikk. Dets folk hadde en inngrodd frykt for at dets dyrekjøpte frihets-seier (etter Uavhengighets-krigen) skulle bli truet av en europeisk makt. Den unge nasjons vekst og selvstendighet kunne bare opprettholdes, mente det, ved å holde seg godt klar av den europeiske politikks snarer og stridigheter. Det var en fast overbevisning om nødvendigheten av en slik uavhengighet som førte til nøytralitetserklæringen i 1793 like overfor den franske revolusjon.

President Washington slo selv fast, at «vår holdning overfor fremmede stater må alene ta sikte på å utvide våre handels-forbindelser og ha så liten *politisk* forbindelse med dem som mulig».

Det var Russlands krav på nordvest-kysten av Amerika som ga seg direkte utslag i Monroe-doktrinen. Tsar Aleksander den 1. hadde nemlig i 1821 utstedt et ukas «claiming the entire Pacific Coast of North America and the Surrouning Seas down to the 51st Parallel.» (Den nordlige del av Vancouverøya.)

Det var den amerikanske protest mot dette krav som resulterte i Monroe-doktrinen av desember 1823, og hvis første punkt lyder:

«The American Continent, by the free and independent Condition, which they have assumed and maintain, are henceforth not to be considerad as subjects for future Colonizaton by any European Powers».

Det annet punkt i erklæringen, som man la særlig vekt på, omhandlet muligheten for en europeisk intervensjon i Latin-Amerika. (!)

Monroes statssekretær, den senere president, John Quincy Adams, ønsket erklæringen forelagt Russland og Frankrige gjennom de vanlige diplomatiske kanaler. (Den franske invasjon i Spania hadde skapt en del uro i Washington, som fryktet aggresjoner mot den nye verden og Spanias tidligere kolonier der).

Men Monroe avgjorde å la erklæringen gå inn i presidentens årlige budskap til Kongressen, hvorved doktrinen åpent ble gjort kjent for all verden. Det var denne deklarasjon som frihetshelten de Lafayette karakteriserte som «the best little bit of Paper that God had ever permitted any Man to give the World . . .

Nu kan det være så mangen oppfatning hvorvidt U.S.A. til idag har holdt seg til doktrinen. Den fikk ny aktualitet under Kuba-krisen i 1962. Det var den president Kennedy løftet opp så all verden fikk se den, etter at Krustsjov hadde advart Kennedy mot å foreta seg noe overfor Kuba «if he wanted to stay out of trouble . . .» Krustsjov viftet bare doktrinen vekk, idet han karakteriserte den «som et lik, hvis rester nu burde begraves, så det ikke forpestet luften».

Det var tidligere president Truman som: «The Reasen we are in Trouble in Cuba is that Ike didnt have the guts to enforce the Monroe Doctrine.« Da Kennedy, endelig, ikke bare nøyde seg med å peke på den, men også *handlet* etter dens ånd, falt jo Krustsjov temmelig kvikt til fote. Så meget mer som han jo hadde alvorlige bekymringer med Kina.

Det er denne doktrine av 1823, som fortsatt står ved kraft.

U.S.A. vil hindre en utvikling i samme retning som på Kuba den gang, fordi dette ville bety en trussel mot amerikansk suvernitet, mot det amerikanske kontinent.

Under Vietnamkrigen tenkte neppe mange over doktrinens rekkevidde, og i senere tid kan vi peke på mellom-Amerika.

BÆRESØYLENE MÅ IKKE KONDEMNERES

Fra Hambros bok: «Historisk Supplement» (Aschehaug, 1947):

– En erklæring (fra Høyesterett) avgitt 25/6-1942 og kaldt:

«UTTALELSE GITT AV 11 HØYESTERETTSDOMMERE OM GRUNNLOVENS PARAGRAF 71».

Aktstykket lyder:

«Det fremgår av Grunnlovens § 71 at det Storting som ble valgt i 1936 ikke kan sammenkaldes etter valgperiodens utløp, hverken som ordentlig eller overordentlig Storting. Dets myndighet er definitivt opphørt, og det kan ikke i kraft av konstitusjonell nødrett gjenoppstå som statsmakt».

«Noen begrunnelse er ikke gitt for denne uttalelse som neppe noen vil påstå er holdbar fra politisk, nasjonalt eller konstitusjonelt synspunkt. Uttalelsen fra de 11 fremkom på et tidspunkt da det syntes å være enkelte medlemmer av regjeringen i London maktpåliggende å få slått fast at det ikke fantes noe Storting eller noen mulighet for å innkalle et Storting. Det fantes bare en Regjering».

Forræderparagrafen 85, som Hambro refererer i et P.M. om Stortingets konstitusjonelle stilling den 27/7-1942 (uten da å ha kjennskap til nevnte 11 høyesterettsdommeres uttalelse, lyder: «Den, der adlyder en Befaling, hvis Hensigt er at forstyrre Stortingets Frihed og Sikkerhed, gjør seg derved skyldig i forræderi mod Fædrelandet».

Hambro avga med dette en konstusjonell vurdering, som vant Stortingets enstemmige tilslutning den 28. juni 1945, uten å møte innsigelse fra noe hold.

«De 11 høyesterettsdommere forholdt seg ganske tause», heter det hos Hambro. «Det var først da vi kom tilbake til Norge at vi ble klar over at det ble nødvendig å holde Stortinget samlet som et vern mot ekstrakonstitusjonelle strømninger og stemninger til beskyttelse av landets forfatningsmessige stabilitet. At disse stemninger og strømninger også hadde gjort seg sterkt gjeldende inden Høyesterett og avfødt en uttalelse til underhånds bruk for en fraktion innen Regjeringen i London, visste Stortinget ikke».

«Det ble ikke fra Høyesteretts side gjort oppmerksom på at 11 av dens dommere den 25. juni 1942 hadde avgitt en uttalelse om at det 89de ordentlige Storting overhodet ikke kunne innkaldes. Ingen av de 11 erklærte seg inhabil».

«Det er sannsynlig at i et tilbakeblikk over disse års historie vil det nok bli følt at en medvirkende årsak til den konstusjonelle usikkerhet som rådet og den utglidning som fant sted – hvis følger lenge vil være merkbare på flere områder – ligger i det forhold at Høyesterett – eller et flertall av rettens medlemmer – ikke var forsiktig nok med seg selv og landet».

Den 14. juni 1940 utarbeidet Paal Berg et utkast til et forhandlingsgrunnlag hvori han foreslo en sammenkalling av tinget for å løse den begrensete oppgaven dette nu hadde.

«Men å sammenkalle tinget efter krav fra fienden må vil i særlig grad falle innenfor rammen av bestemmelsen i Grunnlovens § 85. og være «å adlyde en befaling, hvis Hensigt er at forstyrre Stortingets Frihet og Sikkerhet». Og at dette skulle være «innenfor rammen av vår forfatning» (som Undersøkelseskommisjonen uttrykker det) synes en ikke helt naturlig påstand.

Undersøkelseskommisjonen anfører videre:

«Bergs forslag forutsatte dessuten at Stortinget ble innkaldt, men at dets oppgave ble meget sterkt begrenset: Det skulle få seg forelagt Høyesteretts oppnevning av et Riksråd, og det skulle bestemme Riksrådets fullmakt som forvaltningsorgan. Men det skulle ikke drøfte det tyske ultimatum og de krav som der var satt frem».

– Det kan vel ikke sies med stort klarere ord, skriver Hambro, at hele forslaget var utenfor «rammen av vår forfatning» som ikke kjenner noe Storting med en «sterkt begrenset oppgave»! Ingen utenforstående myndighet kan begrense et sammentrådt Stortings oppgave. Ingen Regjering har adgang til det, og ennu langt mindre Høyesterett.

TIL LYKKE FOR LANDET OG STORT HELD FOR PAAL BERG ble hans utkast til «forhandlingsgrundlag» ikke bifaldt av Høyesterett».

– – –

Etter Hambros uttalelse var det altså takket være den omstendighet at Høyesterett ikke bifalt Paal Bergs forslag, at Paal Berg ikke ble å sikte etter forræderi-paragrafen 85, da «frigjøringen» kom, dersom Hambro hadde fått råde. Det var således i sannhet bare et skritt fra Capitol til den Tarpeiske klippe. Takket være Høyesteretts forkastelse av Bergs forslag kunne avisene ved Paal Bergs 85 års dag den 18. januar 1985 skrive bl.a.:

– Fra okkupasjonstiden vil Paal Berg være kjent som Heimefrontens leder, et lysende navn i kampen for nasjonens frigjøring. (Stvgr. Aftenbl. 14/1-58) eller:

– Hans navn er risset inn i Norges historie for alltid i og med innsats og ypperlig ledelse under krigen. Han er hedret med de høyeste ordener . . . *(Rog.avis 14/1-58)*

Vel, man kan vel ikke rive hele Justitias tempel ned fordi om en av dets bæresøyler slår sprekker. Da ville jo hele templet falle i grus. Desto lettere er det å ta alle de enkeltstående søyler i vårt samfund, alle små tverliggere og bord, kondemnere disse og skifte dem ut!!!

Høyesterettsdommer Schelderup fikk mortifikasjonsdom, Biskop Berggrav likeså, – begge fikk svære sprekker. Og jo større sprekker, desto flere ordener til å tette dem med.